

Per BEGOÑA GARCÍA

DIRECTOR:	David Plana
MÚSICA:	Joan Alavedra
ESCENOGRAFIA I VESTUARI:	Montserrat Garré
IL·LUMINACIÓ:	Montserrat Garré i David Plana
AJUDANT DE DIRECCIÓ:	Anna Rodríguez Costa
PRODUCCIÓ:	Cia. Mala Sang i Cicle de Nous Autors Catalans
REPARTIMENT:	Jordi Banacolocha, Carme González, Pilar Pla, Fèlix Pons, Joan Carreres, Gemma Miralles

Sala Beckett, 29 -4 - 97

El Cicle de Nous Autors Catalans, organitzat per la Sala Beckett, començà el passat dia 29 d'abril amb l'estrena de l'obra *Mala sang*, de David Plana, sota la direcció del mateix autor. Es tracta d'una comèdia negra que provoca la reflexió de l'espectador sobre el potencial de "mala sang" que tots tenim a dins.

David Plana (Manlleu, 1969) és un nou dramaturg a tenir en compte. Va iniciar la seva formació en el camp de la interpretació, es va diplomar a l'Institut del Teatre i va treballar com a actor al Centre Dramàtic del Vallès. Actualment està acabant els estudis de Dramatúrgia i Direcció, i fa classes, des de 1992, a instituts de batxillerat a Granollers, on ha muntat diversos tallers de teatre. Ha escrit més de dotze textos; n'ha dirigit aproximadament vuit al Teatre de Manlleu amb grups amateurs, i la resta estan inèdits. A més, ha treballat com a actor en diferents muntatges teatrals. Ha seguit cursos de dramatúrgia amb José Sanchis Sinisterra, en un dels quals sorgí la idea de *Mala sang*, la primera obra que estrenà com a professional, de forma comercial.

Josep Maria Carandell diu que les grans obres de la literatura dramàtica universal sintetitzen en la primera frase el tema de l'obra. Un exemple n'és *Antígona*. David Plana en la primera rèplica de la seva obra ja deixa implícita la idea que desenvoluparà al llarg de l'obra i que farà evolucionar els personatges: "Professor: Sort que he portat el paraigua. Els dies que t'aixeques amb el peu esquerre tot acaba malament".

Mala sang ens presenta un mal dia en la vida de tres personatges quotidians que, a primera hora de la tarda, es queden tancats en un ascensor. Al llarg de l'obra hauran d'enfrontar-se amb personatges de generacions més joves, que els faran descobrir la "mala sang" que ells porten a dins i potenciar-la.

L'obra es compon de sis escenes, segmentades i episòdiques, però que permeten al final fer la connexió entre elles. Cada una d'aquestes escenes presenta un final obert, fet que provoca la reflexió de l'espectador en cada moment. Una visió general fa pensar en una estructura basada en pròleg, cos dramàtic i epíleg. La primera escena serveix de presentació dels tres protagonistes: un professor universitari a punt de ser retirat del càrrec, una galerista d'art i una mestra de primària. Les tres següents presenten cada personatge en situacions individuals, posant-los en contacte amb generacions més joves: a la segona escena un jove "dominador", a la tercera dos alumnes universitaris i a la quarta una nena de set anys. Les dues últimes porten al retrobament dels tres protagonistes, marcant la seva evolució. Aquesta nit tenen un objectiu clar: pu-ri-fi-ca-dor.

A la primera escena coneixem els tres protagonistes, que queden atrapats dins d'un ascensor quan es dirigeixen a les seves respectives obligacions. Són gairebé les tres de la tarda i, si l'avaria no s'arregla aviat, arribaran tard. La seva conversa facilita el ràpid coneixement d'aquests personatges: solitaris, encara que necessitats de companyia, insatisfets i que semblen refugiar-se en la feina. Els gags estan molt ben trobats i ben introduïts (què pot passar dins un ascensor tancat si a algú li entren unes ganes enormes de fer pipí?). Les tensions produïdes per aquest tancament els provoca un desig de no tornar-se a veure, una vegada han sortit. Tot i que deuen ser veïns.

A l'escena dos, trobem a la galerista d'art lligada a una cadira. Al seu costat un jove "dominador" desconcerta l'espectador: no sabem què li vol fer a la galerista. A posteriori descobrim que és ella qui l'ha contractat, per tant contradia la versió que havia donat en la primera escena, on deia que havia quedat amb un jove artista. El "dominador" resulta ser incompetent en la seva feina per falta d'agressivitat. Just en el moment en què decideix deixar la sessió, aprofita el fet de tenir-la lligada per mostrar-li la seva ideologia. La gràcia consisteix en el fet que el parlament d'ell és una veritable tortura per a ella. La crítica implícita ja ens l'ha explicada l'autor en la conversa. El final queda obert, no sabem què pot passar. La solució la coneixerem a la cinquena escena.

Tercera escena: dos alumnes de les classes de recuperació del professor, l'esperen. Han planejat una venjança i ara ella se'n vol desdir. Ell la incita i la repta a fer-ho; odia el professor. Ella pensa que és una bona persona. El professor arriba amb ganes de celebrar amb els alumnes que aquesta serà la seva última classe de dissecció, sense saber que la seva gata (a la primera escena ens ha informat del gran apreci que té envers l'animal) ha estat l'animal triat per a aquesta fi. Decideix que no hi haurà classe, s'estima més xerrar amb els joves, mentre beuen moscatell. El professor, en un monòleg en què passa de ser un dèspota insensible a ser un pobre home solitari, elogia el noi i desprestigia la noia, fet que provoca en ells un canvi radical: ara és ell qui se'n vol desdir i ella la que vol la venjança. La jove incita el professor a fer la

seva última dissecció. David Plana aconsegueix aquí un moment de tensió brillant, tant amb les rèpliques com amb les interrupcions, potenciant alhora la comèdia. Arriba el moment temut: el professor fa la seva última dissecció a la seva pròpia gata.

Unes veus en *off* ens introdueixen a la quarta escena: uns nens al pati d'una escola expliquen com la Berta acaba de matar la seva amiga Lidia, llençant-li una pedra al cap. L'escena es compon d'un excepcional monòleg, on la mestra de primària passa d'intentar conscienciar la seva alumna de la maldat del seu acte, a aprendre d'ella. La mestra aixeca la pedra i, agafada a ella, deixa sortir totes les seves frustracions: ella volia ser pilot d'aviació, però la van suspendre; avui ha quedat amb el seu xicot, amb qui fa vuit mesos que no... Mira la nena i, ben agafada a la pedra, sembla trobar la seva solució.

A la cinquena escena el professor troba, en el soterrani de l'edifici, la galerista lligada a la cadira i amb els cabells tallats. Cap dels dos no ha tingut un bon dia. La deslliga i ella descobreix el que el professor porta amagat a la bossa. Enterren el gat i es dirigeixen a l'ascensor. En aquest moment comença la sisena escena, en la qual la mestra s'uneix al grup, amb la pedra als braços. Es produeix una situació similar a la de la primera escena, però en condicions diferents. Tot és més ràpid. La relació entre ells ha canviat; descobreixen un mateix vincle perquè tots tres tenen set de venjança: la galerista, del seu fill (que estudia telecomunicacions als Estats Units); el professor, dels seus alumnes, i la mestra, del seu xicot. Aquesta nit la mestra espera una visita molt especial i els convida a participar-hi. Ells s'hi apunten.

La informació està perfectament dosificada i l'autor recorre molt bé als elements de repetició. Cada acte té la seva justificació, el seu motiu. No hi ha res que sigui gratuït. Els gags són molt subtils i oportuns, no desentonen mai ni busquen el camí fàcil; tot al contrari. Els diàlegs són molt àgils i de gran eficàcia. El simbolisme l'aporten tant els actors com els elements. En aquest sentit, l'element simbòlic més destacat és la pedra que desencadenarà el final. La ironia del text porta implícita una crítica social important, que s'estén per diferents camps de la realitat actual. Aquest és un dels paràmetres de la nova dramaturgia occidental: criticar la societat actual i els seus valors darrere d'una trama senzilla i d'intriga. A més d'això toca temes tan universals com la hipocresia, la intolerància, la maldat humana, etc. *Mala sang* produeix efectes retardats en l'espectador, que s'adona de la càrrega que té l'obra després d'haver-s'hi divertit.

Podríem dir que aquesta és una obra impecablement escrita. L'autor fa un molt bon ús de la llengua catalana, barrejant, molt intel·ligentment, llenguatge culte amb llenguatge popular i fins i tot, mots poc comuns (empitufar [sic], babau, etc.). És un tipus de llenguatge que no desentona amb el caràcter dels personatges, potenciant la seva versemblança, sense deixar de ser teatral.

El *casting* ha estat molt encertat. Cada un dels actors assoleix la personalitat del seu personatge. Jordi Banacolocha està esplèndid en el seu paper de professor xerraire, destinat a una destitució del seu càrrec. La seva interpretació és molt complexa i rica i, a la vegada, commensurada, com li escau al personatge, i sobretot molt convincent. La seva professionalitat es transparenta. A part, físicament dóna molt el tipus. La tercera escena mostra especialment el talent d'aquest actor, amb uns canvis de registres d'allò més encertats i versemblants. Crec que ningú no ho podia haver fet millor.

Carme González, fent ús d'una àmplia gamma de registres, passa d'una primera escena on ens mostra una dona amb poc caràcter, a una segona escena desconcertant. No sabem si està patint o és pur teatre. Després es confirma que és pur teatre. El director i l'actriu es van plantejar el tractament interpretatiu d'aquesta escena, amb la finalitat d'aconseguir una certa ambigüïtat en l'espectador durant tota la primera part. Ho aconsegueixen. La seva interpretació enganxa tant l'espectador que quan es descobreix que és una farsa, aquest es relaxa i entra en el gènere que l'autor proposa: la comèdia. El que més destacaria d'aquesta actriu és la seva facilitat per integrar i transmetre les transicions del seu personatge. Li surt brodat.

Pilar Pla juga amb l'avantatge de tenir el paper més agraït de l'obra, cosa que li permet el lluïment. En aquest sentit el seu monòleg té un paper fonamental. La seva interpretació és l'adient en tot moment, fa un personatge molt enèrgic i mogut per impulsos, única solució perquè sigui creïble. Una acècdota: vaig assistir a la primera representació amb públic de l'obra i el monòleg de la mestra era amb la Pilar Pla, sola damunt l'escenari. Algú va suggerir que l'escena requeria la presència de la nena, i així es va estrenar. El monòleg guanyà molt, perquè l'actriu tenia una mirada on dirigir-lo. En aquest sentit el treball de l'Anna Rodríguez és extraordinari perquè s'escolta en tot moment l'actriu. Val a dir que l'Anna Rodríguez és l'ajudant de direcció d'aquest muntatge i no ha estudiat mai interpretació.

Fèlix Pons és l'element desentonant. La seva interpretació és irregular, amb alts i baixos que transmeten la sensació que el seu personatge es perd. La seva presència escènica és convincent, però en aquest cas no l'ha sabut transmetre perquè es perd en un excés de gestualitat. Joan Carreres està molt correcte en el seu paper, massa curt com per emetre un criteri. Forma un bon tàndem amb Gemma Miralles, fent-se mútuament costat per mostrar amb claredat els seus canvis d'actitud. Ella també hi està molt correcta.

És important el fet que s'hagin barrejat diferents generacions damunt l'escenari. Així l'obra es dirigeix a un públic molt més ampli, explica una problemàtica general i resulta, a la vegada, molt més convincent. Totes les generacions s'hi veuen reflectides, poden contrastar entre elles i s'hi dóna un teatre molt més ric.

Aquesta posada en escena s'adequa perfectament al text, al qual valora i serveix. El ritme és ajustat, precís. Els silencis són els oportuns, funcionen com a elements significatius que marquen la inquietud. El tractament dels personatges és l'apropiat: el marcat pel mateix text. En aquest sentit penso que és fonamental que l'hagi dirigit la mateixa persona que l'ha escrit. La seva direcció és coherent amb la lectura: pràctica i sense pretensions. Efectiva. És evident que si el director hagués disposat de més temps, s'haurien pogut perfilar millor les relacions entre els personatges. Amb tot, és un bon muntatge. El text i la interpretació són els elements de major rellevància, així com la música.

L'escenografia és molt senzilla i funcional, clara de llegir. Però presenta un problema: es reproduïxen quatre espais diferents i, per tant, s'han de canviar decorats en els foscors, fet que provoca un soroll important a causa del material del terra. Aquesta escenografia ha estat creada per Montserrat Garré, que apostà per l'economia d'elements. El primer espai que trobem és l'ascensor on es presenten els tres protagonistes: aquest serà l'únic element a l'escenari. El segon recrea, apropiadament, un soterrani d'un edifici, cosa que transmet, fins i tot, sensació d'humitat. Es tracta d'una estança desolada, amb una taula, una cadira i tot allò que es pot trobar en un espai d'aquest tipus, però sense excessos. El pati de col·legi no presenta cap decorat: aquest espai ens el suggereix el text i la llum. L'aula de dissecció apareix com un recinte gran i fred, amb els elements necessaris, auster.

La llum és significativa: intensa i molt groga en la primera escena, aspecte que fa sensació d'opressió; freda en el soterrani i en la sala de dissecció; tènue i marcant ombres, potenciant la intriga, a l'escena del pati del col·legi i a la final. Montserrat Garré s'ha encarregat també del vestuari, que és actual, l'apropiat per als personatges que se'ns hi presenten.

Està clar que el nostre país, com tots, necessita nous autors que facin un nou impuls al teatre. David Plana es confirma, amb aquesta estrena, com un gran autor en potència que pot arribar a assolir un pes específic dintre del teatre català. L'actual cartellera comercial requereix una renovació més àmplia. El teatre català no ha d'estar en mans dels joves ni dels consagrats, ha de donar possibilitats a tots els professionals, perquè aquesta és l'única forma de crear una dramaturgia pròpia. En aquest sentit, la Sala Beckett hi té un paper fonamental perquè permet estrenar als nous valors.

Mala sang ha rebut molt bones crítiques, amb titulars tan impactants com "*La noche que nació un autor*", "*Un magnífico futuro*" i "*Benvingut, David Plana*". El seu èxit s'ha confirmat també en les taquilles, ja que ha estat el rècord en la història de la Sala Beckett i s'ha hagut de prorrogar una setmana més del que estava previst.